20. štev. V Kranju, dne 15. maja 1914. XV. leto.

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravništvo je v hiši štev. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek : ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petit-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Slovenci v delegaciji.

V najvažnejšem zastopu, v avstrijski delegaciji, sta govorila slovenska delegata dr. Korošec in dr. Šusteršič o položaju Jugoslovanov in Italijanov v Avstriji in o vplivih sosednih držav na ta položaj. Času primerna in dobro premišljena govora sta vzbudila izredno pozornost tudi v višjih krogih. Prav je, da naši čitatelji izvedo vsebino teh dveh govorov, posebno zato, ker slovenski liberalni listi iz znanih vzrokov hočejo oba govora omalovaževati ali celo osmešiti.

Dr. Korošec je govoril o tem, da morajo biti Jugoslovani zelo previdni, kadar se razpravlja o razmerah z balkanskimi državami, da bi se jim ne očitale denunciacije, češ, da so nezanesljiv element v Avstriji, ki se jim ne more zaupati. Toda Jugoslovanom se po krivici ne zaupa. Avstrijska in ogrska politika nasproti Jugoslovanom je pač taka, da je zmožna ustvariti iredento, a naši narodi so tako dobro politično vzgojeni, da ne slede različnim vabam in zaupajo dinastiji, ki bo v danem trenutku pač še nekaj dala na zvestobo Jugoslovanov. Nasproti Romuniji ne zasledujemo prave politike, da bi to deželo nase privezali. Nam bi morala v tem oziru Rusija biti za vzgled. Govornik nujno želi, da se razmere s Srbijo izboljšajo, že zato, da se Srbom vzame možnost raztegniti velikosrbske aspiracije na naše dežele. Govornik pozdravlja dr. Mandićevo imenovanje, ki je najboljše vplivalo in vzbudilo ugodna čuvstva nasproti monarhiji. Sedanja velikomadjarska politika ekspropriacije hrvatskega primorja je še nevarnejša, kakor je bil hrvatski komisarijat. Ni nobenega pristaša katoliške politike, ki bi ne želel, da cesar dolgo živi in da zopet ozdravi. A če se v zvezi s prestolonaslednikovo osebo govori, da se bo nekdaj bogve kaj zgodilo, da bomo šli nad Italijo, obnovili cerkveno državo, da bomo šli nad Madjare, da se bomo borili s Srbijo, izgnali jude, pozvali jezuite itd., je to neodpustljivo hujskanje, politika, ki se ne more imenovati patriotična in ki dela na nemire. Mi ne potrebujemo Italije, a Italija bo vedno glede na svojo sredozemsko morsko politiko in z ozirom na svojo politiko v Mali Aziji nas potrebovala. Kar se tiče postopanja nasproti Italijanom v Avstriji, si Jugoslovani le želimo, da bi se tudi z nami tako postopalo, kakor se z Italijani. Ob ureditvi Albanije in ob določitvi kneza se je premalo oziralo na verski moment. Že zdaj se pojavljajo prvi znaki, da namerava albanski knez najinteligentnejši del prebivalstva, katoličane, zapostavljati. Govornik vpraša zunanjega ministra, kaj je s protektoratom katoličanov v Albaniji in kaj je z protektoratom katoličanov v novoosvojenih ozemljih Srbije in specielno, če ostanejo patronatne pravice v Avstriji ali če preidejo na Srbijo.

Okolica Trsta in Gorice je slovenska in čisto naraven razvoj je, da so Slovenci, ne da bi jim vlada šla na roko, v zadnjih letih zelo napredovali. In tako bo šlo tudi dalje naprej in gotovo ni nobene nevarnosti za Avstrijo, če je ob Adriji močno, Avstriji prijazno in vdano Jugoslovanstvo.

Trditve o jugoslov. iredenti so prazne besede. Nemci so velikobolj pangermanistični, kot Jugoslovani panslavistični. Toda zavoljo prijateljstva z Nemčijo smejo Nemci storiti vse, kar hočejo. Fraza, da se mora Trst ohraniti za Nemce, je tudi plod pangermanistične politike. Dokler so v Avstriji in z Avstrijo, pripada Trst tudi njim, drugače pa ne.

Dr. Šusteršič je pa izvajal, da spada k onim, ki so vedno govorili za ohranitev in gojitev zveze z Italijo. Čuti se pa prisiljen po nekaterih okoliščinah, ki so spremljale sestanek v Opatiji, da stavi do ministra vnanjih zadev nekaj nujnih in točnih vprašanj. Predvsem mora vprašati, kaj je na časniških poročilih v avstrijskih, laških in drugih inozemskih listih, glasom katerih se je pri tem sestanku med grofom Berhtoldom in laškim ministrom di Sangiulianom govorilo tudi o avstr. notranje političnih vprašanjih. O tem naj se minister točno izjavi... Bilo bi sramotno za ugled našega cesarstva, za naše dostojanstvo in neodvisnost, če bi se pustilo v javnosti veljati, kakor bi katerakoli vnanja država imela kaj pravice, vmešavati se v naše notranje-politične razmere. Žalibog pa minister vnanjih zadev tega doslej še ni dementiral!

Naše cesarstvo je suverenna velesila, hvala Bogu velika in močna; ne vmešava se v notranje zadeve drugih držav, tudi ne v notranje zadeve naših zaveznikov — ravno isto pa moramo zahtevati od naših zaveznikov: da se ne vmešavajo v naše stvari.

Govornik nikakor ne prereka stika mej notranjo in zunanjo politiko. Ravno nasprotno: Najboljša vnanja politika je dobra notranja politika. Toda gre se za to, da si notranjo politiko vredimo sami, brez tujega vpliva in zgolj naša lastna stvar je, v koliko se hočemo pri tem ozirati na naše vnanje odnošaje. Vnanjim državam odrekamo pri tem vsako besedo.

Drugo vprašanje, na koje bi želel govornik precizen odgovor ministra, se pa tiče odsotnosti ces. namestnika v Trstu princa Hohenlohe pri vseh prireditvah opatijskega sestanka. Ta odsotnost se je splošno opažala. Zakaj ni princ Hohenlohe osebno pozdravil odličnega gosta imenom c. kr. vlade, zakaj se je dal zastopati po uradniku 7. ali 6. činovnega razreda?

Ali je morebiti res, da se tržaškega namestnika nalašč ni pustilo blizu, v skrbi, da bi se italijanski minister po navzočnosti princa Hohen-

PODLISTEK.

Iz ptičjega življenja.

(Iz češčine priredil V. Hybášek.)

2. Škorci.

Uradniška hiša pri sladkorni tovarni v Kosticih je skoraj tonila v zelenju bujnega tovarniškega parka. Samo rdeči dimniki iz opeke in nekoliko gladkih natičev je gledalo čez košate krone dreves. Nad dimniki so se dvigali plavkasti oblaki dima, na natičih so pa sedele — hišice za ptiče kakor makove glavice.

Sam ravnatelj zavoda, gospod Korecki, je skrbel, kakor za tovarno, tako tudi za ta mala stanovanja, v katera so vsako leto prišli na letovišče — škorci.

Komaj je bila končana hrupna kampanja* in so se ustavili stroji, je že hodil ravnatelj s kakim delavcem v park, četudi je bilo še vse pod snegom. Hišice za ptiče sta vzela dol in jih natančno preiskala. Začetne gostače, kakor vrabce ali veverice, so delavci spodili, vlažna gnezda pometali ven, strešice in natiče pregledali, popravili, vnovič pobarvali, in šele potem so zopet postavili na stara mesta hišice z okroglimi odprtinami proti vzhodu.

Vse to delo je Korecki sam tako nadzoroval, kakor bi šlo za kako važno popravilo sladkornih kotlov, stiskalnic in centrifug.

*) Kampanja = čas izdelovanja sladkorja, ki traja od novembra do konca februvarja.

Ko je tovarniška lokomotiva odpeljala zadnji vagon z melaso na kolodvor, ko so v ogromnih prostorih ugasnili ognji in so se začeli razdirati in snažiti stroji, tedaj se je že skokoma bližala pomlad. Ravnatelj je v tem času rad stal pri oknu in gledal hišice, ki so se lahko zibale v pomladanski sapici. Obraz se mu je razjasnil, nasmeh mu je sedel na ustnice, gube na njegovem čelu so izginile in skrbi ter odgovornost so se mu za trenutek odvalile od srca. Oddahnil se je in nestrpno je vzdihnil.

„Kdaj neki bodo prileteli?"

Škorci, kakor da bi vedeli, da sta v tovarni zavladala mir in tihota, niso dali dolgo čakati nase.

Nekega jutra se je mučil ravnatelj z družino še v topli spalnici, ko je zaslišal zategnjen, oster žvižg.

„Škorci so tu" — so skoraj vsi naenkrat vskliknili, Korecki in gospa z otroci, in so tekli k oknom, da pozdravijo goste.

Na strehi najvišje hišice je sedel škorec. Bil je star in velik in je imel še zimsko obleko na sebi. Njegova črna suknjica je imela zelenkast lesk in poln je bil rjavih pik. Ko je zagledal družino, zbrano pri oknih, je poskočil na tankih, prožnih nožicah, elastično se je pogugal in priklonil kot najboljši učitelj plesa — raztegnil je špičasti krili, kakor da bi hotel zleteti — toda ni odletel; samo zafrfotal je žnjinca, kratko, presekano se je zasmejal, dvakrat, trikrat na prazno odpri svoj sedaj še črnikast kljun, potem pa iz grleca izvabil čist, jasen žvižg in takoj za njim drugič in tretjič . . .

Voščil je tako „dobro jutro" in vse lepo pozdravljal; vprašal je v svoji sladki ptičji govorici in kratkih stavkih, kako so se imeli po zimi, pripovedoval je, kje je bil in kako se mu je godilo. Potem je pregledal in premeril vse hišice; njegova bistra, črna očesca so se veselja iskrila ko črni demanti. Proti večeru je še zažvrgolel „na svidenje" in izginil.

Pri ravnateljevih so vedeli, da je bil to „poizvedovalec" — član stanovanjskega komiteja za škorce, prva straža, ki se sedaj vrača z novicami k črnemu polku, kateri se je za nekaj dni na potu zamudil in ki sedaj nekje na mehkih in vlažnih travnikih nestrpno čaka poročil, ki jih doneso naprej poslani poizvedovalci.

„Pojutršnjem bodo že tukaj", je veselo vzkliknil Korecki, in otroci so že začeli s stavami, kdo jih bo prvi ugledal in pozdravil.

Pa je v tihi, pomladanski noči letela čez Kostice jata škorcev, a le trije — štirje pari so se ločili od nje in so se spustili v tovarniški park. Ko so otroci zjutraj vstali, sprehajali so se že škorci po zelenem travniku in zajutrkovali . . .

* * *

„Škorce imamo torej že tukaj!" tako je naznanjal Korecki važno novico uradnikom v pisarni. Vsi so vedeli, da ta vest pomeni gotovo smrt vsaki mački, ki bi si upala čez zid v tovarno. Nagrada v obliki ene krone je bila ob-

NOVIČAR.

«Meščanska Zveza» v Kranju. Na sestanku dne 14. t. m. se je vršil razgovor o nameravanem razširjenju sedanje petrazredne dekliške šole v Kranju v osemrazrednico. Splošno se je povdarjalo, da bi bila dekliška osemrazrednica za Kranj in deloma tudi za okolico velikega pomena, ker bi starši lahko doma izšolali hčerke, ki jih morajo sedaj pošiljati drugam, česar pa mnogim radi stroškov ni mogoče. Pri tej priliki so vsi govorniki odločno grajali pisavo liberalne „Save“, ki skoro v vsaki številki biati delovanje deželnega odbora. Občinski svet bi moral vsaj sedaj, ko leži pri deželnem odboru prošnja za dekliško osemrazrednico, imeti toliko takta, da bi se prenehalo s praznim zabavljanjem v „Savi“. Saj vendar ve, da postavnih pogojev za osemrazrednico ni in da ugodna rešitev tega vprašanja zavisi samo od dobrohotnosti deželnega odbora. Da se z zabavljanjem nič ne doseže, je vendar jasno. V interesu meščanstva brez razlike strank bi bilo, da to zabavljanje neha. Ali se mar občinski svet zanaša na dr. Trillerja? Prav zelo se bojimo, da dr. Triller ne bo za Kranj ničesar dosegel. Torej pamet! Slavni deželni odbor pa prosimo, da se ne bo oziral na kopico liberalnih mestnih očetov, ampak ustregel splošni želji meščanov.

Lep „Narodni dom“. V Ljubljani so pred leti Slovenci sezidali „Narodni dom“, veliko, drago stavbo, ki naj bi služila narodni ideji. Ko so se za zgradbo tega doma nabirali tisočaki in iztišavali krajcarji iz vsega slovenskega ljudstva, se še sanjalo nikomur ni, da bo ta dom enkrat gnezdo protinarodne rdečkarije. A vender je zdaj, ko so se napredni narodnjaki polastili „Narodnega doma“, bela Ljubljana, srce slovenskega naroda, doživela to sramoto, ta vnebovpijoči škandal! Dne 3. majnika sta bila v Ljubljani isti čas dva politična shoda. V „Narodnem domu“ je bila arena polna rdečkarjev, ki so se z navzočimi Lahoni vred norčevali iz narodnjakov, zborujočih v „Mestnem domu“. Dasiravno sta tam govorila poslanca in narodna generala dr. Ravnihar in kričavi Ribnikar, ki sta utemeljevala resolucije o zahtevah — slovenskega delavstva, vender, pravi „Zarja“, je bilo zborovanje v „Mestnem domu“ vkljub amerikanski reklami klaverno. Tako daleč je tedaj privozila bahava „Narodna Stranka“, da se ji narodni odpadniki v lastni hiši rogajo, in to prav tačas, ko slavi ona, kakor je rekel „Slov. Narod“, „proslavo narodnega delavstva“. Ali je že kdo slišal kaj takega? Pa te stranke še ni nič sram, da je prišla z narodnjaštvom na kant. Nič je ni sram, če prepušča narodnim nasprotnikom „Narodni dom“, da le upa vjeti kot plačilo ob volitvah nekoliko glasov od breznarodne sodrge. In taka propadla stranka hoče biti voditeljica slovenskega naroda!

Dokazano! „Slov. Narod“ razklada vzroke, zakaj napisi na postajah belokranjske železnice ne morejo biti samoslovenski, in pravi: Belokranjska proga je v resnici samo nadaljevanje dolenjskih železnic, kjer so se napravili dvojezični napisi. Da vlada iz lastnega nagiba ne bo napravila samoslovenskih napisov, to je pač lahko vsak otrok naprej vedel, posebno še, ker deželni zbor, oziroma deželni odbor, še nikoli ni ugovarjal dvojezičnim napisom. Vlada si je lahko rekla: če deželni odbor in deželni zbor nima nič proti dvojezičnim napisom na dolenjski železnici, za katero nosi dežela jamstvo in pri kateri ima vplivno besedo in za katere je mnogo žrtvovala, potem ne more nič imeti proti takim napisom na belokranjski železnici, ki jo je država sama zgradila na svoje stroške. Nihče, kdor količkaj pozna razmere, ni mislil, da bo vlada na železnici, zgrajeni na državne stroške, napravila samoslovenske napise. — Takó „Slov. Narod“, ki je pozabil dostaviti, da je tačas, ko so se delali dvojezični napisi na dolenjski železnici, imel prvo besedo v deželnem odboru dr. Tavčar, oče znane slovensko-nemške zveze.

„Dan“ že ve! Avstriji malo naklonjeni list „Dan“ piše, da Avstrija ne bo dosegla protektorata nad katoličani v Srbiji, ne revizije bukareškega miru, ne avstrijske trgovine na Balkanu, posebno ne v Srbiji, in še celo vprašanje orientskih železnic se bo rešilo čisto drugače, kot je to zahteval v delegacijah dr. Šusteršič.

Velik ljudski tabor bo prihodnjo nedeljo ob ½2. uri popoldne pri Sv. Katarini nad Šmihelom pri Pliberku na Koroškem. Govorili bodo „za staro pravdo“ koroških Slovencev na taboru ti-le slavni možje: dr. Janko Brejc, župan Jurij Rudolf, poslanec Fr. Grafenauer, poslanec dr. Krek, poslanec Miha Brenčič, Miha Turk, msgr. Val. Podgorc, poslanec Fr. Pišek, poslanec Fr. Demšar, dr. B. Schaubach, prošt Gregor Einspieler in poslanec dr. Karel Verstovšek. Tu bodo nemški izzivači dobili odgovor. Slovenci, na tabor!

Narodno-obrambno delo trpi na slovenskem veliko škodo vsled besnih napadov slovenskih liberalnih listov na katoličane in odtod izvirajočega divjega boja. Vsled tega medsebojnega boja se izgubljajo naše moči, ki bi jih potrebovali za odpor proti navalom tujcev na naše pravice. Le poglejmo, kako so vsi naši advokati in vsi, ki imajo s sodnijami opraviti, elastični! „Slov. Narod“ piše, da nemškutarita pristaša S. L. S. advokat dr. Leskovar in njegov koncipijent pred sodnijo v Mariboru. Znano pa je, da je enako nemškutaril dr. Tavčar pred celovškim sodiščem, ko je hotel pred nemškimi sodniki doseči ugoden izid pravde. Tako gre naprej in nemški sodniki lahko žogo igrajo s Slovenci, in vlada tudi. Ako pride katoličan pred slovenske liberalne sodnike, pa nima nobenega sredstva, da bi si kaj priklečeplazil.

Dr. Šviha v Pragi toži glavnega urednika „Narodnih Listov“ dr. Hellerja zaradi razžaljenja časti, ker je pisal, da je dr. Šviha vohunil za državno policijo. Za to pravdo je zanimanje na Češkem silno veliko, ker so glavni češki možje povabljeni za priče. Dr. Heller je nastopil dokaz resnice, opirajoč se v prvi vrsti na izjave gospe Woldan, ki je bila tačas uslužbenka pri policiji, ko je dr. Šviha pod imenom Wiener tja zahajal. Mladočehom je dal materijal za tožbo tudi baron Braun, ki je načelnik pisarne pri namestništvu v Pragi.

Gledališka predstava. Društvo „Kranj“ priredi za sklep letošnje gledališke sezije na Vnebohod, 21. t. m. zvečer dve veseloigri: „Dva gospoda in en sluga“ in „Mutasti muzikant“. K obilni udeležbi vabi odbor društva „Kranj“.

„Društvo obrtnikov v Kranju“ vabi na sestanke, ki se bodo vršili v mesecu maju 1914 v sledečih gostilnah v Kranju ob 8. uri zvečer in sicer: V soboto 16. maja v gostilni pri Matičku (M. Golob). V soboto 23. maja v gostilni Nova pošta (R. Jeglič). V soboto 30. maja v gostilni pri Raci. (I. Petrič.). Obrtniki, udeležite se polnoštevilno zgoraj navedenih sestankov brez razlike strank ali ste člani društva ali ne. Pripeljite s seboj tudi prijatelje obrtniškega stanu. Kranj, dne 15. maja 1914. Odbor.

„Leonova družba“ bo izpremenila svoja pravila, da bo mogla s književnim delovanjem bolje pospeševati krščansko kulturo med Slovenci. Ta korak se pozdravlja z veseljem.

Sedmi sin vojak. Kovaču Ivanu Engelmanu v Kranju so pri zadnjem naboru potrdili v vojake sedmega sina Avguština Engelmana.

Umrla je dne 11. maja v Železnikih Marija Demšar, mati ljubljanskega zdravnika dr. Jerneja Demšarja.

V Tržiču si je pri javni telovadbi nemški turnar H. Sladek iz Bele Peči zlomil nogo. Prepeljali so ga v deželno bolnico.

Ljubljanske dame so baje začele močno nemškutariti po ulicah in posnemati Zagrebčanke. Delajo se koraki, da bi se dame privedle do narodne zavesti.

Lepe razglednice za ustoličenje je založila slovenska krš.-soc. zveza za Koroško. Vsak narodnjak naj to leto poseže po teh razglednicah. Neštetokrat se bo govorilo o ustoličenju koroških knezov! Spomin na nekdanjo staro pravdo koroških Slovencev se bo širil v zadnjo slovensko vas, in ravno razglednice bodo v to najbolj služile. Cena: 100 komadov K 6, boljše vrste K 10. Slovenska krč-soc. zveza v Celovcu. Velikovška cesta 5.

Ponudbeni razpis. C. in kr. skladišče za artilerijsko opravo na Dunaju naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da namerava po javni konkurenci oddati dobavo 1. potrebščin za plinovo razsvetljavo, 2. papirja, orodja, 3. lesa, 4. različnih materialij (med drugimi; masti, različnega mila, lesnega oglja i. t. d.) 5. kovin, 6. preje in vrvarskega blaga in 7. navadnega orodja. Ponudbe je vložiti pri navedenem skladišču ločeno za posamezne vrste blaga in sicer ad 1.) do 8. junija t. l., ad 2.) 3.) 4) do 12. julija t. l. ter ad 5.) 6.) 7.) do 28. septembra t. l. Ravnotam se dobe proti plačilu seznami predmetov in pripomočki za sestavo ponudb.

Avstrijska avtomobilna alpska vožnja. Kakor že nekaj let sem, priredi tudi letos c. kr. avstrijski avtomobilski klub na Dunaju v času od 14. do vštetega 23. junija pod pokroviteljstvom Njega visokosti presvetlega gospoda nadvojvode Leopolda Salvatorja preskušno vožnjo avtomobilno za ture. Skozi kranjski okraj bodo vozili avtomobili dvakrat in sicer: V ponedeljek, dne 15. junija, pridejo z Jezerskega ter bodo vozili po državni cesti skozi Kokro, Tupaliče, Visoko ter Kranj proti Medvodam, v sredo, dne 17. junija, pa pridejo avtomobili iz Trsta črez Idrijo in Žiri ter bodo vozili skozi vasi Terbijo, Poljane v Škofjo Loko in odtod črez Kranj Sv. Ana na Ljubelju. Vožnje udeleže se tudi člani cesarske hiše. Prebivalstvo se pozivlje, da ne dela vozečim se avtomobilistom nikakih zaprek, temveč da jih, če potreba, podpira. Omenjena dneva naj se promet na dotični državni in deželni cestni progi kolikor mogoče omeji in naj se kar najprevidneje vozi. Strogo se je držati cestno-policijskega reda, zlasti kar se tiče izogibanja Vozniki naj se kar najbolj možno s svojimi vozili drže leve strani ceste ter naj ob bližanju avtomobilov stopijo z vozov ter primejo konje za uzde. Prebivalstvo naj se nikar ne zbira na cesti, ker bi bilo to nevarno in bi zamoglo motiti tudi avtomobilno vožnjo. Zlasti pa je paziti na otroke in na živali, da ne zaidejo brez nadzorstva na cesto. Prebivalstvo se vabi, da v pozdrav najvišjih in visokih avtomobilistov razobesi raz hiš zastave. C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju, dne 30. aprila 1914.

Na tedenski semenj v Kranju dne 11. maja je bilo prignanih:

domače govedi	82	Za kg žive teže:	za pitane vole	86 v
bosenske . .	—		za srednje pitane vole	82—84 „
hrvaške „ .	—		za nepitane vole . .	76—78 „
telet	3		za teleta	1·— K
domačih prašičev	394		za pitane prašiče . . .	1·14 „
hrvaških „ .	—		za prašiče za rejo . . .	2·50 „
domačih koz .	—		za bosensko goved . .	0·— „
domačih ovac .	3		za domače ovce . . .	0·— „

Za 100 kg:

pšenice	25·— K	detelja	1·50 K
rži	23.— „	seno	6·50 „
ječmen	20·— „	pšenična moka . kg	0·44 „
oves	17·— „	kaša . . . . . „	0·32 „
koruza	17·— „	ješprenj . . . . „	0·28 „
ajda	26·— „	maslo . . . . . „	3·— „
proso	21·— „	jajce	0.05 „
krompir	5·— „	drva (trda) (klaftra)	18·— „
fižol (rdeč) . . .	34·— „	drva (mehka) „ .	10·— „
koks	36·— „		

Godovi prih. tedna. Nedelja (17.) sv. Paskal; ponedeljek (18.) sv. Feliks; torek (19.) sv. Celestin; sreda (20.) sv. Bernard; četrtek (21.) Vnebohod, sv. Feliks (Srečko); petek (22.) sv. Helena; sobota (23.) sv. Deziderij.

RAZNOTEROSTI.

Na Sveti Gori pri Gorici je bilo pred kratkim 800 koroških in goriških Slovencev. Po opravljeni pobožnosti so imeli shod zunaj cerkve, na katerem so govorili dr. Arnejc, dr. Pavlica, Fon, Budin in dr. Rožič.

Slovanski železničarji bodo imeli letos od 27. do 29. junija shod v Krakovu, kjer jih bodo Poljaki gostoljubno sprejeli. Čehi pojdejo v Krakov s posebnim vlakom in Slovenci pošljejo tja pevski zbor.

V Tržiču na Primorskem so otvorili električne naprave in jih vpričo deželnega glavarja dr. Faiduttija slovesno blagoslovili. Naprave se bodo povečale na podlagi vodnih sil v Gorenji Soči, tako da bo elektrarna razpolagala s 36.000 konjskimi silami. Tako pojde z lučjo naprej Goriška. In Kranjci naj zaostanemo?

Elektrika na Dunaju. Kupilo je dunajsko mesto premogovnik v Zilingdorfu in nad njim zgradilo električno centralo, ki bo oddajala na Dunaj tok z napetostjo 38.500 voltov.

V Floridsdorfu pri Dunaju je bil velik **požar.** V tovarni za olje je zgorelo 20 vagonov mineralnega olja.

Strašen potres je bil zopet v Siciliji dne 8. t. m. zvečer ob 8. uri. Več vasij je popolnoma razdejanih. V vasi Lineri je bilo 50 prebivalcev pokopanih pod razvalinami. Tudi v drugih krajih je bilo veliko ubitih. Sodi se, da bo znašalo število mrtvih 1000. Potres je bil vulkaničnega značaja. Listi v Rimu prinašajo pretresljive opise o grozni nesreči.

Slovani v Ameriki. Vseh Slovanov biva v Sev. Ameriki (v Zjedinjenih državah) 3,240.467. Od teh je Poljakov 1,707.640, Čehov in Slovakov 1 milijon, Slovencev **183.431**, Hrvatov 100.000, Srbov 26.000 in Bolgarov 20.000. Izmed Jugoslovanov je največ Slovencev, ker se Hrvati izseljujejo bolj v Južno Ameriko. Če bo šlo tako naprej, bo v Ameriki kmalu več Slovencev, kakor doma.

Vse obolelosti sopilnih organov
pljučne bolezni
oslovski kašelj, navadni kašelj, prehlajenje, influenca in na duha zdrevijo številni zdravniki in profesorji vedno z SIROLIN "ROCHE".
Dobi se a K. 4.— v vseh lekarnah.

lohe čutil kaj neprijetno dirnjenega — ker tržaški ali istrski Italijani niso ž njim zadovoljni?

Če je to res, se mora odločno grajati tako postopanje proti odličnemu ces. uradniku na avstrijskem jugu. Princ Hohenlohe je ugleden avstr. uradnik in izvršuje svojo službo tako kot bi želeli, da bi se godilo povsodi. Princ Hohenlohe je mnenja, da so pred postavo vsi državljani enaki: Slovani ravno tako kakor Lahi. Ali je to razlog, da ni smel priti blizo, ko je laški minister bival v Opatiji? To bi bilo pač žalostno, za Avstrijo poniževalno — pa tudi s političnega stališča skrajno pogrešno, kajti nič ni bolj škodljivo ugledu države in trajnemu dobremu razmerju s sosedom, kakor koncesija te vrste.

Naša država mora zaveznikom jasno predočiti, da so med nami — meje, da nas ločijo državne meje, ki se morajo vpoštevati od obeh strani. Čim odločneje in doslednejе na to gledamo, tim bolje in tem bolj pomagamo k dobremu prijateljskemu razmerju med državami. Tako delajo vse druge države — zakaj tudi mi ne? Jasna meja je najboljše sredstvo za mir in prijateljstvo med sosedi. — «Clara pacta, boni amici.» Vsaka slabost v tem pogledu bi se hudo maščevala prej ali slej. Glede meje je izvrševanje načela «Hands off» — (roke proč!) najboljša politika.

V laških in drugih Avstriji neprijaznih inozemskih listih se veliko piše o „položaju Italijanov v Avstriji“ v tem zmislu, kakor da bi bil ta položaj žalosten, kakor da bi se Italijani v Avstriji zatirali! Te trditve so naravnost smešne. Vsak otrok v Avstriji ve, da naši Lahi ne uživajo le vseh državljanskih pravic v polni meri, niso samo ravnopravni, temveč da imajo pri nas v Primorju žalibog celo obsežne predpravice. Na Goriškem in v Istri so Lahi v manjšini, tako po številu, kakor po svojem pomenu, in vendar imajo večino v obeh deželnih upravah temeljem volilnih privilegijev! Te predpravice zlorabljajo Italijani v Istri na tak način, da so Hrvati in Slovenci prisiljeni v silobranu rabiti skrajna odporna sredstva. Kako zadovoljni bi bili Slovenci in Hrvati, če bi uživali na Primorskem iste pravice kakor Italijani. Naj se jim vendar dajo iste pravice!

In kaj počenja italijanska večina v Trstu! Trst smatrajo Italijani kot svojo lastno domeno — če tudi je Trst narodno-mešano mesto. En sam izgled za brezobzirnost italijanske večine v Trstu. Pravomočno je razsojeno že leta sem, da se morajo v Trstu ustanoviti tudi slovenske javne ljudske šole. Toda kljub vsem tem pravomočnim razsodbam teh šol še vedno ni. Liberalno-narodna laška stranka se ne zmeni za postave in razsodbe, če se gre za to, silo delati Slovencem.

Resnica je — to je treba glasno povedati, — da so avstrijski Lahi državi največjo hvalo dolžni za predpravice, ki jih vživajo — žalibog — v naši državi. Namesto tega se pa berejo v laških časopisih dosledne pritožbe radi zapostavljanja“ in „zatiranja“ Italijanov v Avstriji. To je vrhunec predrznosti in lažnjivosti.

Govoreč o tržaških dogodkih dne 1. maja pravi govornik:

Naravnost nečuveno je, da se v Italiji razburjajo, če se Slovenci po Trstu sprehajajo. Očividno misliјo v Italiji, da bi se Slovenci morali dati mirno od Italijanov pretepati. Nerazumljivo je, da naša vlada ne porabi prilike, da kaže na lažnjivost v izvestnem laškem časopisju navedenih trditev. Ravno v interesu našega razmerja do Italije naj bi se v teh vprašanjih zavzelo jasno stališče. Posebno glede spoštovanja državne meje, kajti besede, ki jih je rabil predsednik delegacije vpričo prestolonaslednika glede nelojalne inozemske agitacije v naših obmejnih deželah, in kojim besedam pritrjujem, so prav dobro uporabne za — laško mejo.

Lahi se morajo pač na to navaditi, da mali del njihovih sorojakov živi v Avstriji in mora tudi v Avstriji enkrat ostati. Če se Lahi navadijo na to misel, potem zveza z Avstrijo lahko postane v Italiji popularna. Vsak Italijan ve danes, da Avstrija nima agresivnih načrtov proti Italiji. Mi le hočemo to obdržati, kar imamo, in tega nam ne more nihče šteti v zlo. Italija naj se postavi na isto stališče, kakor mi — spoštuje naj našo lastnino kakor mi njeno, pa bo mir. —

Z govoroma obeh delegatov se pečajo listi raznih dežel in narodov. Panitalijanski, pangermanski in pansrbski listi se zvijajo v krčih. Ker je grof Clam-Martinic, ki je v stiku s prestolonaslednikom, pohvalil Koroščev govor, pravi „Gratzer Tagblatt“, da je ta govor, cvet vse zvijačnosti. „Sl. Narod“ pa pravi, da sta črno-žolta Jugoslovana govorila le v eni točki pravilno, drugače pa nečuveno, nezaslišano.

To je dobro znamenje!

DOPISI.

Gorje. Kranjska industrijska družba baje je te dni vnovič odslovila več delavcev iz svojih tovarn za železnino na Javorniku in Savi, nekaj tudi iz naše občine. Nezadovoljnost in skrb opravičeno naraščata. Govori se, da nameravajo obdržavati samo 7—800 delavcev, starejše vpokojiti, a mlajše odsloviti. Kam bo to dovedlo? Ali pojde industrijski delavec na kmete?

Bled. Nekaj besed onim Blejcem, ki zagovarjajo in v svoje rodbine uvajajo francosko življenje. Čemu obupavate nad življenjem. Mar naša slovenska zemlja več ne rodi? In, ker še rodi, upajmo, da bo ostalo kruha tudi za nas, upajmo, da pride čas, ko ne bomo opravljali samo nizkih hlapčevskih del, marveč bomo nastopili kot samostojni trgovci, tovarnarji in uradniki. Varčujmo, izobražujmo se, in ne poslušajmo ubupanih učenikov okrog „Naroda“ in „Dneva“, zakaj njihovi nauki so iluzija ali so zavedna prevara, zapeljevanje! Vodstvo S. L. S., naši poslanci, pa nam bodo izvojevali tudi v naši Avstriji dostojno, prostega naroda vredno življenje. Zakaj nazaj? . . .

Smlednik. Ponovitev igre „Divji lovec“ je dobro izpadla, žal, da je bilo vsled slabega vremena malo občinstva. Zaslužili bi vsi igralci, da jih posebej omenimo, pa bi bilo predolgo. Izviren nastop vaškega norčka je vstvaril Tonček, ki je zato žel od občinstva tudi največ pohvale. Marljivo sta se ljubila in na zadnje pobila Janez in Majda. Pa tudi druge vloge kakor, Gašper, Zavrtnik, so bile polne pristnega življenja. Smleški oder ne zaostaja.

Valburga pri Smledniku. Umrl je na svoji grajščini 9. maja g. Henrik baron Lazarini, star 71 let. Sušilo se mu je grlo in to je najbrže provzročilo pljučno izkrvavitev. Pokojni baron je bil blagega značaja in se je znal tudi s priprostimi ljudmi podomače pomeniti. Obširna gospodarska dela je do zadnjega sam nadzoroval. Zlasti revnejšim domačinom ostane pokojni baron v dobrem spominu. V političnem oziru so ga slovenski liberalci nekaj časa izrabljali. N. v m. p.

Na noge za „Slovensko Stražo“! Iz Gorič se nam piše: Dandanes vsak narod brani svojo zemljo kolikor more. Močnejši narodi skušajo svojo posest razširiti na škodo manjših. Tako delajo pri nas Nemci na Koroškem in Štajerskem. Nobeno sredstvo jim ni preslabo, da izpodrinejo slovenskega kmeta z njegovega posestva in naselé todi nemške protestante. Slovenske otroke silijo v nemške šole, kjer jim vtepajo v glavo, da smo Slovenci manjvreden narod, da se otroci potem sramujejo svojega jezika, katerega jih je učila mati v njihovi nežni dobi. Če se otroci naučijo nemščine, je prav in dobro, ali da se jim vceplja sovraštvo do svojega naroda in jezika, proti temu moramo Slovenci nastopati. Nam sicer sedaj ni še sile, ali če pade Koroška, smo mi na vrsti! Če bo šlo tako naprej, kakor gre zadnji čas, bo naš jezik zamrl in v naši lepi Gorenjski, kjer že trinajssto let Slovenec orje grudo, bo zavladal nenasitni Nemec. Da ne pride do tega, zato podpirajmo naše brate na severni meji, da se lahko krepko branijo, dokler je še čas. Nemcev Slovenci ne napadamo, a vendar oni naberejo vsako leto milijone denarja, da preganjajo Slovence in zatirajo naš jezik. In proti temu naj bi Slovenci prav nič ne storili? Naša sveta dolžnost je, podpirati naše obmejne brate na Koroškem in Štajerskem. Slovensko društvo, ki si je postavilo nalogo, podpirati obmejne Slovence, je „Slovenska Straža“ v Ljubljani. Skrajni čas je že, da se v vsaki župniji ustanovi podružnica „Sl. Straže“. Ko smo svoje dni imeli nabiralnik „Sl. Straže“ v neki gostilni, so Goričani pokazali malo smisla zanj. Sedaj se kaže, da bo boljše. Zahtevajmo v vsaki gostilni nabiralnik „Sl. Straže“! Širiti to misel, je naloga mladine, predvsem fantov! V nobeni gostilni v gorenjskih občinah naj ne manjka nabiralnika „Slovenske Straže“! Nabiralnike preskrbi „Sl. Straža“ v Ljubljani.

POLITIČNI PREGLED.

V tirolskem deželnem zboru je po dovršenih ožjih volitvah od nemških poslancev 32 krščanskih socijalcev, 12 konservativcev, 17 liberalcev in 1 socijalni demokrat. Od italijanskih poslancev je pa 22 krščanskih socijalcev, 11 liberalcev in 1 socijalni demokrat. Protikatoliških glasov je tedaj 30, katoliških pa 66.

Avstrija zadej. Avstrija ni mogla prodreti s svojo ponudbo, da bi bila preskrbela Albanijo z novimi puškami. Naročilo je dobila Italija. Zviti Italijani so pa poslali Albancem svoje stare, nerabne puške za drag denar in zdaj so Albanci hudi.

Avstrija in Italija imata skupne interese? v Albaniji, ki naj bo jez proti Srbiji, in v Mali Aziji, kjer naj se napravi jez proti razširjanju Rusije. Nekateri so mnenja, da hodi Avstrija le za Italijo po kostanj v ogenj in da bi Avstriji več koristilo, ako bi se glede skupnih interesov sporazumela z Rusijo in Srbijo. Oni jezovi Avstrijo precej stanejo. Vojašnice in trdnjave ob italijanski meji pa Avstrija itak mora vedno izpopolnjevati, ker je Italijan preveč vroče krvi in tihotapski.

Uradniki v Draču so napravili pred knežjim dvorcem demonstracijo, ker se Epirotom ni napovedala vojna. Dobili so uradniki od ministrstva povelje, da naj tekom 24 ur odidejo nad Epirote. Uradniki so zahtevali, da bi njih družine dobivale med tem časom plačo. Tega pa ne, so rekli ministri, ker ni denarja. Uradniki so se potem pomirili in so šli v urade.

V ruski dumi je poslanec Levašov opozoril na nemško nevarnost. Nemci se v velikem številu naseljujejo v južni Rusiji in hočejo obvladati vso Evropo in celi svet.

Vodka. Rusko ministrstvo je izdalo ukaz, ki prepoveduje prodajo vodke in sploh alkoholnih pijač v tistih okrajih, kjer bi bila razglašena mobilizacija.

---

ljubljena na vsako glavo. Delavec Zima je imel povelje, vsak večer pripraviti vabo, zjutraj vse pregledati in pokazati vjeti ponočni plen.

V tovarni sami se nihče ni upal imeti mačke. Miši so lovili v pasti, zavdajali jim in jih pokončavali kakor so mogli, toda tudi potem, ko so celo v pisarni oglodale divan — dovoljenje za mačke vendarle še ni prišlo.

„Kaj pa bi rekli škorci!“ je trdovratno odklanjal ravnatelj vsak poizkus, ki je meril na to, da bi se izposlovala mucam prostost.

Tako so v parku brezskrbno živeli vsi ptiči, peli in imeli tu svoja gnezda, toda nobenega izmed njih niso iz ravnateljevega stanovanja s takim veseljem in pozornostjo opazovali kakor škorce.

Njihove hišice so segale v višino prvega nadstropja — ravno nasproti stanovanju Koreckega — in vsled tega mu ni ostalo nič skritega iz njihovega življenja. Pod tem varstvom so škorci dobro in srečno živeli.

S pomočjo ravnatelja izvojevali so zmagoslavno bitko z vsiljivimi vrabci in se naselili v hišice. Prva skrb je veljala gnezdu, ki je moralo biti suho in gorko. Pred konjskim hlevom je bilo sicer dovolj slame, toda škorec kakor da bi je ne videl. Z veliko vnemo se je vrgel na slamnate plahte, s katerimi je vrtnar pokrival okna toplih gredic. S svojim dolgim in ostrim kljunom je kakor s šilom zavrtal vanje, vlekel biljko za biljko in odnašal jih v hišico. Ako je začutil lakoto, priletel je ponosno na vrtno stezo in se je delal zelo presenečenega, če ni našel na dilici ostankov od kosila ali zajutreka. Jezno in ostro je žvižgal kakor bi se kregal, v kuhinji pri ravnateljevih so vsi hitro iskali hrane za ptičjo mizo. Nato so jele samice valiti — sedele so na enobarvnih, modrih jajčecih in soprogi so jim peli svoje najslajše melodije, samo da ne bi jim bilo dolgčas.

„Parva domus — magna quies“. (Majhna hiša — velik mir.) šepetal je ravnatelj sam pri sebi in je naprej zasledoval zanimivo življenje v ptičjih hišicah.

Pomlad je potekala, škorci so spreminjali polagoma svojo barvo. Kljun jim je rumenel, pege na perju so izginile, temnorjavo perje brez leska je kakor kuta meniha pokrivalo njihovo nežno telesce in v hišicah se je oglasilo cvrčanje in šum.

„Škorci imajo mlade“, naznanjala je gospa imeniten dogodek in vsa družina je gledala na ta in oni parček, kako neutrudno nabira mehke črviče in gosenice in se vrača s polnim kljunčkom v svojo hišico. Lačni želodčki čakajo tam nanje in zdi se, da niso nikoli siti.

Pri tem pogledu se zataplja Korecki v filozofična premišljevanja. „Vzemi, kjer hočeš — samo daj! Taki so otroci. Sedijo na suhem in gorkem in le vpijejo na očeta: meni tudi, meni tudi!“ — V duhu gleda svojo lastno družino, svoje otroke. A škorec mu imponira. Vidi, da ne odneha, trudi se v travi, išče in hiti, da le napolni gladne kljunčke in zadovolji želodčke. (Dalje prih.)